

07.09.2015

Ryj/2

§ 818

V 23.9.2015, Valtuutettu Leo Straniuksen aloite kierrätyksen edistämiseksi Helsingissä

HEL 2015-001175 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättää katsoa valtuutettu Leo Straniuksen aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Pekka Sauri

Lisätiedot

Timo Linden, vs. apulaiskaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

1 Stranius Leo valtuustoaloite Kvsto 28.1.2015 asia 16

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Leo Stranius ja 58 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että Helsinki pyrkii kierrättämään jätelain hierarkian mukaisesti käyttökelpoiset tavarat esineinä materiaalin sijaan esimerkiksi järjestämällä jäteasemille esineiden ja tavaroiden kierrätyspisteen, jossa kuka tahansa kaupunkilainen voi hakea tavaroita ja muita materiaaleja ilmaiseksi.

Kaupunginvaltuuston työjärjestyksen 22 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää valtuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Aloitteessa todetaan, että pääkaupunkiseudulla syntyy vuosittain noin 5-6 miljoonaa tonnia jätettä, joista kotitalouksien osuus on noin 350 000 tonnia. Vuonna 2012 seudun asukkaat tuottivat henkilöä kohden

kotitalousjätettä keskimäärin 315 kiloa. Vuonna 2013 Ämmänsuolla vastaanotettiin jätettä maata yhteensä 499 441 tonnia.

Esittelijä viittaa ympäristölautakunnan lausuntoon ja toteaa, että jätelain ensisijaisena tavoitteena on estää jätteiden syntymistä. Jos jätettä syntyy, se tulee ensisijaisesti valmistella uudelleenkäyttöä varten tai toissijaisesti kierrättää se. Sen jälkeen tulee muu hyödyntäminen (esimerkiksi energiana) ja viimeiseksi jätteen loppukäsittely. Tavaroiden uudelleenkäytön lisääminen pidentää niiden käyttöikä ja vähentää niiden päätymistä jätteeksi.

Pääkaupunkiseudun jätehuoltoviranomainen HSY pyrkii edistämään materiaali- ja energiatehokkuuden parantamista sekä materiaalivirtojen hyödyntämistä jätehuollon osalta monin eri tavoin mm. toimimalla yhteistyössä kierrätystä ja uudelleenkäyttöä edistävien tahojen kuten Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy:n kanssa. Myös HSY:n toteuttamalla jäteneuvonnalla on tärkeä rooli kestävän kulutuksen, jätteiden synnyn ehkäisyn, uudelleenkäytön ja kierrätyksen edistämisessä.

Pääkaupunkiseudulla ja Kirkkonummella on voimassa HSY:n antamat jätehuoltomääräykset, joiden erilliskeräysvelvoitteita koskevien määräysten mukaan biojäte ja kartonki on lajiteltava omiin astioihinsa vähintään 10 huoneiston kiinteistöillä tai, jos niitä syntyy vähintään 50 kiloa viikossa. Lasin ja metallin erilliskeräysvelvoite koskee vähintään 20 huoneiston kiinteistöjä tai kiinteistöjä, joissa lasia ja metallia syntyy vähintään 50 kiloa viikossa. Jätteen kuljetusjärjestelmänä on käytössä kiinteistöittäinen eli kunnan järjestämä jätteenkuljetus.

Jätelain mukaisesti HSY:n tehtävät keskittyvät jätteiden keräykseen kiinteistöiltä sekä niiden käsittelyn järjestämiseen. Myös kotitalouksien vaarallisten jätteiden vastaanoton ja jäteneuvonnan ja tiedotuksen järjestäminen kuuluu HSY:n lakisääteisiin tehtäviin. Lakisääteisten tehtävien lisäksi HSY järjestää täydentäviä jätehuoltopalveluja alueen asukkaille ja yrityksille. Alueella toimiva kierrätyspisteverkostossa on tällä hetkellä 133 kierrätyspistettä, joihin voi tuoda pakkauslasia, metallia, paperia, kartonkia ja uudelleenkäyttöön tarkoitettuja vaatteita. Ne HSY:n ylläpitämät kierrätyspisteet, joissa on FIDA:n astiat, voi tuoda myös tavaroita. Kierrätyspisteet on pyritty sijoittamaan asukkaiden luonnollisten kulkureittien varrelle tai esimerkiksi kauppakeskusten yhteyteen. Pisteiden hoito, astioiden tyhjennykset ja kerätyn materiaalin ohjaaminen kierrätykseen ja uudelleenkäyttöön on toteutettu yhteistyössä yritysten ja tuottajayhteisöjen kanssa. Keväisin alueella on järjestetty niin sanottu kiertävä keräys, johon asukkaat voivat tuoda kotitalouksissa syntyneitä vaarallisia jätteitä, sähkö- ja

elektroniikkaromua ja metallijätteitä. Kiertävät keräysautot pysähtyvät lähes 300 paikassa eri puolilla pääkaupunkiseutua.

Kiinteistökohtaiseen jätteenkeräykseen sopimattomille jätteille (kuten rakennusjätteet, isokokoiset jätteet sekä sähkö- ja elektroniikkaromu) HSY:llä on miehitetyt Sortti-asetat Kivikossa, Konalassa, Ämmänsuolla, Kirkkonummella ja Vantaan Ruskeasannalla (aukeaa syksyllä 2015). Sortti-asetilla vastaanotetaan kartonkia, lasia, metallia, paperia, puutarhajätettä ja risuja, remontti- ja rakennusjätettä, sekajätettä, sähkölaitteita ja vaarallista jätettä. Asemilla vastaanotetut jätteet toimitetaan joko uusien tuotteiden raaka-aineeksi, energiahyödyntämiseen tai asianmukaiseen loppusijoitukseen. Jätteiden ohjautumista uudelleen käyttöön ja kierrätykseen pyritään edistämään asemilla toteutettavalla neuvonnalla.

HSY toteaa lausunnossaan, että sen vastuulla on Sortti-asetille sekä muihin HSY:n vastaanottopisteisiin toimitettujen käytöstä poistettujen esineiden käsittely jätelainsäädännön ja jätehierarkian vaatimusten mukaisesti. HSY ei voi luovuttaa sille luovutettuja esineitä yksittäisille asiakkaille. Jätelain mukaan jätteen saa luovuttaa vain jätelain mukaisille jätteen vastaanottajille. Lisäksi on huomioitava asiakkaiden turvallisuus sekä tuoteturvallisuutta, sähköturvallisuutta sekä tietosuojaa koskevat säännökset. Sortti-asetilla vastaanotetuista jätteistä osa kuuluu tuottajavastuun piiriin. Tuottajavastuusäännösten piiriin kuuluvien jätteiden, kuten sähkö- ja elektroniikkaromun, omistus ei siirry HSY:lle, vaan kuuluu tuottajayhteisöille.

Jätehuoltomääräyksissä annettujen erillisvelvoitteiden sekä täydentävien jätteiden kierrätystä edistävien jätehuoltopalvelujen seurauksena pääkaupunkiseudun kotitalouksissa syntyvien jätteiden kierrätysaste oli 45 % vuonna 2013. Uudet jätehuoltomääräykset kartongille, lasille ja metallille tulivat voimaan vuoden 2014 alusta. On odotettavaa, että kierrätyksessä saavutetaan valtakunnallisen jätesuunnitelman tavoitetaso 50 % vuoteen 2016 mennessä.

Tavaroiden ja materiaalien uudelleenkäyttöön liittyen on syntynyt monenlaista toimintaa. Kierrätyskeskustoiminta on pääkaupunkiseudulla vakiintunutta ja vastaanottopisteitä, joihin uudelleenkäyttöön kelpaavaa tavaraa ja vaatteita voi viedä, on useita. Jäteasemilla on Kierrätyskeskuksen vastaanottopiste uudelleen käytettäville tavaroille. Myös myymälöitä on useampia. Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy:llä on myös noutopalvelu ja Kierrätyskeskus avasi 19.8.2015 käytettyjen tavaroiden verkkokaupan, jossa kierrätyskeskuksen tuotteet ovat saatavilla koko Suomessa. Käyttökelpoisille rakennusosilla on oma kierrätyspalvelunsa Uusix-verstaiden yhteydessä Kyläsaarella. Työ & Toiminta ry:n toiminnan

loppuminen Myllypurossa on saattanut jättää aukon tavaroiden uudelleenkäytön palvelutarjontaan.

Syyskuussa Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus aloittaa maksuttoman keräysautotoiminnan pääkaupunkiseudulla. Keräysauto kiertää Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kirkkonummen asuinalueilla. Syyskuusta joulukuuhun kiertävään ajoneuvoon voi lahjoittaa tarpeettomaksi käynnyttä ehjää ja hyväkuntoista pientavaraa, kuten astioita, kenkiä, kirjoja, mattoja, koristeita, harrastusvälineitä ja polkupyöriä. Keräys helpottaa eri alueiden asukkaiden kierrätystä ja pidentää tavaroiden elinkaarta. Keräysauton avulla halutaan helpottaa arjen ekotekoja ja tuoda palvelu lähemmäs autottomia asukkaita. Auto pysähtyy samoilla pysäkeillä kuin HSY:n romukeräysautot keväisin eli 284:ssä osoitteessa. Vuosittain lähes kolme miljoonaa tavaraa saa uuden kodin Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskuksen myymälöiden kautta. Miljoona tavaraa jaetaan myymälöiden ilmaisosastoilta. Käyttökelpoisilla kierrätystavaroilla on kysyntää erityisesti syksyisin opiskelijoiden muuttaessa omiin asuntoihinsa. Tavaralahjoitukset mahdollistavat kierrätyskeskuksen toiminnan, kuten ympäristötyön ja pitkäaikaistyöttömien työllistämisen.

Kirpputoritoiminnan kautta käyttökelpoinen tavara vaihtaa myös tehokkaasti omistajaa, vaikka tästä ei tilastoja lienekään. Helsingissä on useampia kymmeniä kirpputoreja, joissa voi käydä myymässä omia tarpeettomaksi käyneitä tavaroitaan. Lisänä ovat vielä Fidan ja Pelastusarmeijan kirpputorit ja UFF-kierrätystoiminta.

Nettipohjaisten ratkaisujen etuna on se, että toiminta tapahtuu ilman välikäsiä ja välivarastoinnin ja tarpeettoman kuljettamisen aiheuttamia kustannuksia ja päästöjä. Tällaisia palveluja ovat mm. Tori.fi. Kierrätyskeskuksille ollaan luomassa valtakunnallista toimintamallia, joka tekee käytetystä tavarasta eroon pääsemisen ja käytetyn tavarankin hankkimisen kuluttajille helpoksi ja vaivattomaksi. Uuden ajan kierrätyskeskuksen prototyyppiä rakennetaan Lahdessa ympäristöministeriön rahoituksella. Tavoitteena on, että toimintamallista tulisi lähitulevaisuudessa valtakunnallinen.

Aloitteessa ei suoraan oteta kantaa siihen, kuka olisi palvelun toteuttaja. Kaupunkia esitetään kuitenkin palvelun järjestäjäksi. Ympäristölautakunta katsoi lausunnossaan, että ainakaan uuden organisaation perustaminen edistämään uudelleenkäyttöä ei tunnu perustellulta. Järkevämpää ja kustannustehokkaampaa olisi tukea ja vahvistaa olemassa olevia organisaatioita ja helpottaa niiden toimintaedellytyksiä ja kykyä tarjota palvelua.

07.09.2015

Ryj/2

Aloitteen mukainen toiminta, jossa kuka tahansa voisi hakea tavaroita ja materiaaleja ilmaiseksi, olisi Kierrätyskeskuksen kannalta haasteellinen. Kierrätyskeskuksen toiminnan rahoituksesta noin 50 % kertyy lahjoituksina saatujen tavaroiden myynnistä, joko sellaisenaan tai jalostettuina. Vaikka 30-40 % (vuonna 2014 yli miljoonaa tavaraa) kaikista lahjoitustavaroista annetaan ilmaiseksi eteenpäin, on loppuista tavaroista saatava myyntitulo edellytys Kierrätyskeskuksen toiminnalle. Lajitteluprosessin yhteydessä lahjoitustavaroiden käyttökelpoisuus arvioidaan ja tarvittaessa tavaroita kunnostetaan. Kierrätyskeskuksen työverstaissa ennen niiden ohjaamista uudelleenkäyttöön. Erityisesti sähkölaitteiden osalta turvallisuuden tarkistaminen ennen laitteiden luovuttamista uudelleenkäyttöön on tärkeää.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Pekka Sauri

Lisätiedot

Timo Linden, vs. apulaiskaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

1 Stranius Leo valtuustoaloite Kvsto 28.1.2015 asia 16

Päätöshistoria

Ympäristölautakunta 06.05.2015 § 183

HEL 2015-001175 T 00 00 03

Lausunto

Ympäristölautakunta päätti antaa Leo Straniuksen ja 58 muun allekirjoittajan tekemästä valtuustoaloitteesta seuraavan lausunnon.

Ympäristölautakunta toteaa, että aloitteessa kiinnitetään huomiota luonnonvarojen järkevän käytön kannalta tärkeään seikkaan. Jätelain ensisijaisena tavoitteena on estää jätteen syntymistä. Jos jätettä syntyy, se tulee ensisijaisesti valmistella uudelleenkäyttöä varten tai toissijaisesti kierrättää se. Sen jälkeen tulee muu hyödyntäminen (esim. energiana) ja viimeiseksi jätteen loppukäsittely. Tavaroiden uudelleenkäytön lisääminen pidentää niiden käyttöikää ja vähentää niiden päätymistä jätteeksi. Se, että tavaraa saisi noutaa ilmaiseksi, hyödyttäisi lisäksi kaikkein vähävaraisimpia.

Tavaroiden ja materiaalien uudelleenkäyttöön liittyen on syntynyt monenlaista toimintaa. Kierrätyskeskustoiminta on

pääkaupunkiseudulla vakiintunutta ja vastaanottopisteitä, joihin uudelleenkäyttöön kelpaavaa tavaraa ja vaatteita voi viedä, on useita. Mm. jäteasemilla on Kierrätyskeskuksen vastaanottopiste uudelleenkäytettäville tavaroille. Myös myymälöitä on jo useampia. Pääkaupunkiseudun kierrätyskeskus Oy:llä on myös noutopalvelu. Käyttökelpoisille rakennusosille on oma kierrätyspalvelunsa Uusix-verstaiden yhteydessä Kyläsaarella. Työ & Toiminta ry:n toiminnan loppuminen Myllypurossa on saattanut jättää aukon tavaroiden uudelleenkäytön palvelutarjontaan.

HSY aloittaa tulevana syksynä palvelun, jossa vaarallista jätettä ja metalliromua keräävien autojen mukana on myös Kierrätyskeskuksen kuorma-auto, jossa vastaanotetaan uudelleenkäyttöön kelpaavaa tavaraa.

Kirpputoritoiminnan kautta käyttökelpoinen tavara vaihtaa myös tehokkaasti tarvitsijaa, vaikka tästä ei tilastoja lienekään. Helsingissä on useampia kymmeniä kirpputoreja, joissa voi käydä myymässä omia tarpeettomaksi käyneitä tavaroitaan. Lisänä ovat vielä Fidan ja Pelastusarmeijan kirpputorit ja UFF-kierrätystoiminta.

Nettipohjaisten ratkaisujen etuna on se, että toiminta tapahtuu ilman välikäsiä ja välivarastoinnin ja tarpeettoman kuljettamisen aiheuttamia kustannuksia ja päästöjä. Tällaisia palveluja ovat mm. Tori.fi. Kierrätyskeskuksille ollaan luomassa valtakunnallista toimintamallia, joka tekee käytetystä tavarasta eroon pääsemisen ja käytetyn tavarankin hankkimisen kuluttajille helpoksi ja vaivattomaksi. Uuden ajan kierrätyskeskuksen prototyyppiä rakennetaan Lahdessa ympäristöministeriön rahoituksella. Tavoitteena on, että toimintamallista tulisi lähitulevaisuudessa valtakunnallinen.

Ympäristölautakunnan käsityksen mukaan aloitteessa ehdotetun kaltaisen palvelun aloittamiselle ei ole periaatteellisia esteitä. Vastaanotto toiminnan laajentamisesta jäteasemilla saattaisi olla mahdollista sopia HSY:n kanssa, etenkin jos kaupunki vastaisi kustannuksista. Vastaanottopalvelun voisi tietysti avata muuallakin. Voi kuitenkin miettiä, miten palvelun aloittaminen vaikuttaisi jo olemassa oleviin palveluihin. Kaupungin kiinnostusta voi vähentää se, että Helsinki omistaa jo suuren osan Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy:stä ja tukee toimintaa jossain määrin muutenkin. Rakennusosien kierrätystoiminta on myös kaupungin järjestämää toimintaa.

On myös vaikea arvioida, lisäisikö uudentyyppinen palvelu uudelleenkäyttöä eli ovatko nykyiset palvelut alimitoitettuja suhteessa kysyntään. Se, että tavara olisi ilmaista, voisi tietysti hyödyttää osaa kaupunkilaisista. Käyttökelpoista tavaraa päätyy jätteeksi varmasti

merkittäviäkin määriä, mutta miten se olisi saatavissa uudelleenkäytettäväksi. Etenkin tavanomaiseen jätteenkuljetukseen soveltuvien tavaroiden saaminen uudelleenkäyttöön voi olla vaikeaa. Asukkaan, joka haluaa viedä käytöstä poistamansa tavaran uudelleenkäyttöön, on joka tapauksessa nähtävä sama vaiva, kuin jos hän veisi sen vaikka Kierrätyskeskukseen. Yksi tai kaksi kaupungin järjestämää vastaanottoa lisä ei merkittävästi helpottaisi tavaroiden saamista uudelleenkäyttöön. Suurten esineiden osalta tilanne voi olla toinen, mutta uuden tuotteen oston yhteydessä myyjäliikkeet tarjoavat usein vanhojen tuotteiden vastaanottopalvelun, joka on kuluttajan kannalta vaivatonta. On myös mahdollista, että lähitulevaisuudessa tuottajavastuu koskee myös huonekaluja ja tekstiilejä. On mahdotonta arvioida, miten tuottajavastuu tulee vaikuttamaan niiden uudelleenkäyttöön.

Palvelun perustaminen ja ylläpito aiheuttaisivat kustannuksia. Toiminta vaatisi kunnolliset tilat, jotta tavarat säilyisivät käyttökelpoisina, jos niitä jouduttaisiin varastoimaan pitkään. Palvelu vaatisi myös ylläpitohenkilökuntaa. Ilman kontrollia vastaanottoa muodosuiksi helposti pelkkä loppusijoituspaikka, jonne muualle kelpaamattomat tavarat voisi viedä ilman jätemaksua. Siinä tapauksessa suurin osa tavaroista päätyisi jätteeksi, mistä aiheutuisi jätekustannuksia. Toiminnan voisi toisaalta aloittaa pienimuotoisenakin ja laajentaa, jos sille kysyntää on. Kuten edellä todettiin, tällainen melko pienimuotoinen palvelu toimii jo HSY:n jäteasemilla Kivikossa ja Konalassa.

Aloitteessa ei suoraan oteta kantaa siihen, kuka olisi palvelun toteuttaja. Kaupunkia esitetään kuitenkin palvelun järjestäjäksi. Ympäristölautakunnan mielestä ainakaan uuden organisaation perustaminen edistämään uudelleenkäyttöä ei tunnu perustellulta. Järkevämpää ja kustannustehokkaampaa olisi tukea ja vahvistaa olemassa olevia organisaatioita ja helpottaa niiden toimintaedellytyksiä ja kykyä tarjota palvelua.

Esittelijä

ympäristönsuojelupäällikkö
Päivi Kippo-Edlund

Lisätiedot

Hannu Arovaara, ympäristötarkastaja, puhelin: +358 9 310 32014
hannu.arovaara(a)hel.fi